

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΩΣ ΔΙΑΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ*

Λένα Αραμπατζίδου

Ο Νικόλαος Επισκοπόπουλος είναι γνωστός ως ο πρώτος και ένας από τους βασικούς εκπροσώπους του κινήματος του αισθητισμού στην Ελλάδα. Ο αισθητισμός, γνωστός αλλιώς και ως «παρακμή» ή «τέλος του αιώνα», καθώς αναπτύχθηκε στο τέλος του 19ου αιώνα, προσλαμβάνεται συνήθως μέσα από την αρχή της «τέχνης για την τέχνη» (l'art pour l'art), η οποία αποτέλεσε αναμφίβολα κεντρικό δόγμα του κινήματος. Ωστόσο, η έμφαση του κινήματος στην τέχνη υπερβαίνει ή εμποδώνει το αίτημα της ανεξαρτησίας της μέσα από την αυτοσυνειδησία της κειμενικότητάς της. Στην προκειμένη περίπτωση μπορεί να γίνει λόγος για την αναγνώριση μιας αμοιβαίας ή διασταυρούμενης κειμενικότητας των τεχνών, μιας διακειμενικότητας. Για παράδειγμα, είναι αδιαμφισβήτητο το ότι η λογοτεχνία γράφει και η ζωγραφική ζωγραφίζει. Η λογοτεχνία αποτελείται από κείμενα και έχει αναμφίβολα κατοχυρώσει το δικαίωμά της στην κειμενικότητα, ενώ η ζωγραφική περιλαμβάνει πίνακες –κείμενα δηλαδή ενός άλλου σημειολογικού συστήματος– και διεκδικεί το δικαίωμα σε μια άλλου τύπου κειμενικότητα. Στον αισθητισμό τα δύο ετερογενή κείμενα, το κείμενο της λογοτεχνίας και το κείμενο της ζωγραφικής, μπορούν να διατηρούν τη διαφορετικότητά τους και παράλληλα να διασταυρώνουν την ετερογενή κειμενικότητά τους. Με άλλα λόγια, το ένα κείμενο μπορεί να λειτουργεί ως διακείμενο του άλλου και η λογοτεχνία να ζωγραφίζει ή η ζωγραφική να γράφει. Με τον τρόπο αυτό ο αισθητισμός εμποδώνει μια αυτοσυνειδησία ετερότητας στη συγκρότηση της κειμενικότητάς του. Μέσα στο πλαίσιο του αισθητισμού, τα κείμενα διαφορετικών τεχνών μπορούν να εναλλάσσονται ισοδύναμα ή να συνυπάρχουν ταυτόχρονα μέσα στα ίδια συμφραζόμενα και να δομούν στην επικοινωνία τους μια αμοιβαία κειμενικότητα, μια διακειμενικότητα¹. Η παρούσα εργασία εστιάζει σε ένα κείμενο του αισθητισμού, το διήγημα με τίτλο «Το ερυθρόν κρίνον»², το οποίο ο Ν. Επισκοπόπουλος δημοσίευσε στο περιοδικό *Παναθήναια* το 1902³ και εξετάζεται εδώ ως πεδίο ανάπτυξης διακειμενικών

* Για λόγους ομοιομορφίας του περιοδικού, οι πίνακες δεν στάθηκε δυνατό να τυπωθούν με χρώματα.